

UZASADNIENIE

postanowienia o kosztach

zawartego w pkt 2 wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 21 listopada 2017 r.

W wyniku kontroli instancyjnej przeprowadzonej z inicjatywy H. P. (pозwana i powódka wzajemna), kwestionującej wyrok Sądu Rejonowego dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi z dnia 22 marca 2017 r., Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił jej apelację. Należy zatem uznać, że H. P. przegrała postępowanie apelacyjne w całości, co uzasadniałoby zastosowanie do kosztów postępowania drugoinstancyjnego zasady odpowiedzialności za wynik sporu, ujętej w art. 98 k.p.c. Niemniej jednak w rozpoznawanej sprawie w ocenie Sądu odwoławczego zostały przesłanki pozwalające na zastosowanie art. 102 k.p.c., zgodnie z którym sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami, jeśli przemawiają za tym szczególne względy.

Rzeczono unormowanie modyfikuje generalne zasady rządzące problematyką kosztów procesu, stąd też ten przepis jako *lex specialis* winien być używany w praktyce sądowej z rozwagą i należyłą wnikliwością. Sąd Okręgowy w pełni podziela ugruntowaną linię orzecniczą nakazującą oględne sięganie do art. 102 k.p.c., po uprzednim i wszechstronnym rozważeniu wszelkich okoliczności sprawy. Jakikolwiek zaniechania czy uchybienia na tej płaszczyźnie przekładają się zaś na zbyt częste szafowanie dobrodziejstwem tego przepisu.

Ustalenie, czy w okolicznościach konkretnej sprawy zachodzą "wypadki szczególnie uzasadnione", ustawodawca pozostawia swobodnej, choć nie dowolnej, ocenie sądu, a sposób korzystania z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego i to do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstępnie od generalnej zasady (art. 98 § 1 k.p.c.) obciążenia kosztami procesu strony przegrywającej spór. Ponadto sama treść przepisu przemawia za tezą, że wyłącza się stosowanie wykładni rozszerzającej (tak też SN w postanowieniach z dnia 16 lutego 1981 r., IV PZ 11/80 i dnia 13 października 1976 r., IV PZ 61/76). Z kolei w postanowieniu z dnia 11 marca 2011 r., sygn. akt II CZ 104/10, opubl. LEX nr 784918 Sąd Najwyższy stwierdził, że urzeczywistniający zasadę słuszności art. 102 k.p.c. związany jest z obowiązkiem strony podania okoliczności zezwalających na przyjęcie, że zachodzi „szczególnie uzasadniony wypadek”. W świetle ugruntowanego stanowiska judykatury nie budzi bowiem zastrzeżeń, że do kręgu "wypadków szczególnie uzasadnionych", o których mowa w art. 102 k.p.c., należą okoliczności zarówno związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zalicza się np. charakter żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, do drugich - sytuację majątkową i życiową strony, z zastrzeżeniem, że nie jest wystarczające powołanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeżeli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych (tak Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 3 lipca 2013 r., I ACa 660/13, opubl. baza prawna LEX Nr 1383580, postanowienie SN z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 132/12 opubl. baza prawna LEX Nr 1341732, postanowienie SN z dnia 17 kwietnia 2013 r., V CZ 124/12 opubl. baza prawna LEX Nr 1341727). Podstawę do jego zastosowania stanowią zatem zawsze konkretne okoliczności danej sprawy, przekonujące o tym, że w danym przypadku obciążenie strony przegrywającej kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby niesłuszne, niesprawiedliwe. Ocena tych okoliczności musi się zaś odbywać przy uwzględnieniu zasad współżycia społecznego (tak SN w postanowieniu z dnia 16 lutego 2011 r., II CZ 203/10, opubl. baza prawna LEX Nr 738399). Jednocześnie na gruncie tego przepisu nie można też pomijać interesów strony wygrywającej. Z tej też przyczyny Sąd powinien również wziąć pod uwagę okoliczności dotyczące przeciwnika i poprzez ten pryzmat rozważyć czy rozstrzygnięcie o kosztach nie będzie dla niego krzywdzące.

W rozpoznawanej sprawie, zdaniem Sądu Okręgowego, zarówno przedmiot sporu, jak i sytuacja życiowo – majątkowa H. P. , uzasadniają odstępnie od obciążenia jej kosztami postępowania apelacyjnego należnymi (...) sp. z o.o. w

Ł. (powód i pozwany wzajemny). Przede wszystkim z pola widzenia nie może umknąć to, iż w toku sprawy uzyskała ona całkowite zwolnienie od kosztów sądowych, z racji swojej trudnej sytuacji finansowej. Co prawda tego typu rozstrzygnięcie nie przesądza automatycznie o konieczności zwolnienia pozwanej – powódki wzajemnej z obowiązku zwrotu kosztów poniesionych przez przeciwnika czy to w I czy też w II instancji, jednakże może stanowić dodatkowy argument w tym zakresie. Warto przy tym zauważyć, iż H. P. została obciążona całością niebagatelnych kosztów procesu za I instancję, co na pewno stanowić będzie dość istotne obciążenie dla jej budżetu. Tym samym nałożenie na nią dalszych powinności finansowych kłóciłoby się z zasadami współżycia społecznego, tym bardziej że na gruncie postępowania odwoławczego procesowa aktywność i wysiłek firmy (...) były stosunkowo niewielkie, ograniczając się w sumie do złożenia odpowiedzi na apelację. Idąc dalej Sąd Okręgowy uważa, iż za odstępianiem od obciążania powódki obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania w sprawie o obopólne roszczenia z tytułu umowy najmu, przemawia także wymowa zarzutów zgłoszonych przez pozwaną (w tym zwłaszcza potrącenie) oraz ocenny charakter dochodzonego przez powódkę wzajemną roszczenia. Jasnym i oczywistym jest to, iż H. P. wyjątkowo starannie dbała o wynajmowany lokal, czyniąc w nim szereg napraw i remontów. Tym samym zrozumiałym jest to, iż w jej odczuciu była ona rzetelną i zapobiegliwą najemczynią, dbającą o lokal prawie tak jakby stanowił jej własność. Przy takim ujęciu mogła zatem pozostawać w uzasadnionym okolicznościami sprawy przekonaniu, że poczynione przez nią wymierne nakłady winny być jej zwrócone lub też przynajmniej skompensowane ze spoczywającym na niej świadczeniem czynszowym. Jak się jednak okazało nie było ku temu wyraźnych podstaw, ze względu na ustawowy rozdział obowiązków pomiędzy najemcą a wynajmującym. Mimo tego w działaniu H. P. nie można się dopatrzeć przejawów złej woli lub też chęci zaszkodzenia stronie przeciwnej.

Reasumując opisane powyżej względy kwalifikowały się jako szczególnie uzasadniony wypadek, o którym mowa w art. 102 k.p.c., dlatego też orzeczono jak w pkt 2 wyroku.